

EK 16/2006

Η Οικονομική Εκπαίδευση και η Επιβίωση της Οικογένειας

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και των κεφαλαιαγορών αλλάζει συνεχώς με αποτέλεσμα και την αλλαγή με ιλιγγιώδεις ρυθμούς, στα δεδομένα της αποταμίευσης και της επένδυσης.

Ο σημερινός επενδυτής ή και αποταμιευτής καλείται να επιλέξει ανάμεσα σε πληθώρα επενδύσεων, (μετοχές, ομόλογα, τραπεζικές καταθέσεις, ασφάλειες κτλ.) ενώ ταυτόχρονα, η πραγματική απόδοση των επενδύσεων του μεταβάλλεται ανάλογα με τις οικονομικές συνθήκες, τον πληθωρισμό, τα επιτόκια, την κερδοφορία των εταιρειών ή και την αξιοπιστία της εκάστοτε επένδυσης.

Πόσοι από τους καταναλωτές διαθέτουν την γνώση ή τον χρόνο που τους επιτρέπει την ουσιαστική και επαγγελματική διαχείριση των επενδύσεων ή αποταμιεύσεών τους;

Πόσοι από τους καταναλωτές είναι σε θέση να παρακολουθούν, να κατανοούν και να προβλέπουν την ατελείωτη σειρά εξελίξεων οι οποίες καθημερινά επηρεάζουν το εισόδημά τους;

Πόσοι από τους καταναλωτές είναι σε θέση να κατανέμουν τα χρήματά τους σε επενδύσεις οι οποίες πραγματικά θα εξυπηρετούν τους οικονομικούς τους στόχους;

Όλες ανεξαιρέτως οι επενδύσεις εμπεριέχουν, σε διαφορετικό φυσικά βαθμό, διαφόρους κινδύνους. Κινδύνους που σχετίζονται με την εκάστοτε εταιρεία ή κλάδο, τυχαία φυσικά φαινόμενα ή και ευρύτερες γεωπολιτικές εξελίξεις που επηρεάζουν διάφορες περιοχές ή και οικονομικές ανακατατάξεις.

Μια καινούργια αναγκαιότητα που αναδεικνύεται και αφορά τη ζωή των ανθρώπων, είναι η απόκτηση γνώσεων σχετικά με το χρήμα και την απλή ζωή των καθημερινών ανθρώπων. Η οποία δεν είναι πλέον απλή, αφού γίνεται όλο και περισσότερο δυσνόητη.

Τα άτομα και τα νοικοκυριά πρέπει να αποκτήσουν τα απαραίτητα εργαλεία προκειμένου να μπορούν να χειριστούν όσο το δυνατόν περισσότερα χρηματοοικονομικά προϊόντα. Προς τούτο, η κατανόηση των οικονομικών εξελίξεων είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς οι άνθρωποι αναλαμβάνουν μεγαλύτερη ευθύνη για τη επιβίωση και τη συνταξιοδότησή τους.

Ο πρώην πρόεδρος της κεντρικής τράπεζας των ΗΠΑ, Άλαν Γκρίνσπαν, επισήμανε πρόσφατα: «Ο σημερινός οικονομικός κόσμος είναι εξαιρετικά πολύπλοκος αν συγκριθεί με την προηγούμενη γενιά. Πριν από σαράντα χρόνια, η απλή κατανόηση του τρόπου διατήρησης λογαριασμού ταμειυτηρίου στις τράπεζες ήταν επαρκής. Τώρα, οι καταναλωτές πρέπει να έχουν την ικανότητα να κατανοήσουν τις διαφορές μεταξύ ενός μεγάλου φάσματος προϊόντων και υπηρεσιών και των παροχών αυτών των υπηρεσιών. Οι προηγούμενες, λιγότερο χρεωμένες

γενιές δεν χρειάζονταν την πλήρη κατανόηση επιπτώσεων των πιστώσεων ως συνέπεια του ανατοκισμού επιτοκίων και της κακής διαχείρισης πιστώσεων».

Μια από τις γενικές τάσεις που έχει επικρατήσει, αφορά τη μετάθεση των ευθυνών και των κινδύνων για κάθε οικονομική επιλογή στα άτομα. Η έλλειψη επαρκών γνώσεων, που να καθιστά τα άτομα ικανά να χειριστούν το μέλλον τους, μπορεί να οδηγήσει στην εμφάνιση μεγάλων οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων στο παρόν και στο μέλλον. Αυτό μπορεί να αποδειχθεί ένα από τα μεγάλα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα των επόμενων ετών.

Η αδυναμία κατανόησης των οικονομικών αναγκών ή χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών είναι σημαντική σε πολλές χώρες. Στην Ιαπωνία, έρευνα έδειξε ότι 71% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν πολλά για τις μετοχές και τα ομόλογα, στις ΗΠΑ, έρευνα αποκαλύπτει ότι τέσσερις στους δέκα δεν αποταμιεύουν για τη συνταξιοδότησή τους και στην Αυστραλία το 37% των ερωτηθέντων επενδυτών δεν γνώριζαν ότι η αξία των επενδύσεών τους έχει κυμαινόμενη αξία.

Σήμερα, η οικονομική εκπαίδευση θα πρέπει να θεωρείται αναγκαία τόσο για την ασφάλεια των ατόμων όσο και του κοινωνικού συνόλου. Είναι φανερό ότι υπάρχει μεγάλο κενό ενημέρωσης και στην Κύπρο, σε ό,τι αφορά τα βασικά οικονομικά δεδομένα. Η απελευθέρωση της τραπεζικής αγοράς έφερε απότομη αύξηση των προσωπικών δανείων και οι επιπτώσεις από τη μεγάλη αύξηση των τραπεζικών υποχρεώσεων στην πλειοψηφία των πολιτών δεν έχουν φανεί ακόμα.

Η καθυστέρηση αυτή όμως δεν σημαίνει καθόλου ότι η Κυπριακή κοινωνία είναι προστατευμένη καθώς η ταχύτητα εμφάνισης νέων προϊόντων είναι υψηλή, ιδιαίτερα κατά τα τελευταία λίγα χρόνια λόγω της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και της ελευθεροποίησης της αγοράς σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

Εν όψει των πιο πάνω διαπιστώσεων, φαίνεται ότι η οικονομική εκπαίδευση είναι αναγκαίο να εισαχθεί από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση στο εκπαιδευτικό σύστημα, όπως ακριβώς έχουν ενταχθεί αρχές που αφορούν την υγιεινή και την καθαριότητα. Η οικονομική εκπαίδευση δεν αφορά τόσο την επιμόρφωση επενδυτών, όσο την ανάγκη για την οικονομική επιβίωση της οικογένειας, την κάλυψη καταναλωτικών αναγκών, των σπουδών των παιδιών και της συνταξιοδότησης των γονέων. Η ανάγκη για οικονομική ασφάλεια που προωθεί η σύγχρονη κοινωνία μέσω της ανάπτυξης, επιβάλλει πλέον και την εκπαίδευση των πολιτών σε έννοιες και επιλογές που είναι κρίσιμες για τη ζωή τους.

Για περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα επιμόρφωσης των επενδυτών μπορεί να απευθύνεστε στον ιστοχώρο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς <http://www.cysec.gov.cy>